СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 237. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 6-го грудня 1944. No. 237. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, December 6, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВАЖНІ ПЕРЕМІНИ В СТЕЙТОВІМ ДЕПАРТАМЕНТІ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт розпочав реорганізацію сил у стейтовім департаменті. Після того, як новий секретар стейту Едвард Р. Стетиніюс зложив службову присягу, вступив на його місце як підсекретар бувший амбасадор до Японії С. Гру. Новий номінат був уже на такім становищі ще за секретаря Чарлса Івенса Гюза та Френка Б. Келоґа.

Після іменування Груа президент проголосив резиґнацію дотеперішних асистентів стейтового секретаря, а це Адолфа Берлія, Брекенриджа Лонга і Ґ. Ґавленда Шова. На їх місце покликані як асистенти: Вилійм Клейтон, Нелсон Ракефелер і Арчбалд МакЛейш. Із усіх чотирьох асистентів, залишених Голом у стейтовім департаменті, остався лише Дін Ачесон.

ВИПЛАТЯТЬ БОНУС ВОЄННИМ РОБІТНИКАМ.

ВАШИНГТОН. — Начальник Воєнного Постачання лютенант генерал Брегон Б. Сомервел одобрив плян виплатити бонус цивільним робітникам при виробі воєнних матеріялів, замісць підвишки плати. Пропозиція вийшла від предсідника Ради Воєнної Продукції Дж. А. Круга, який всіми силами противиться підвищці плат. Сомервел виявив перед сенатською комісією, що самий лише департамент війни потребуватиме 311,479 нових робітників, щоб виповнити програму праці для потреб війни. Тому для заохоти робітників, щоб оставали при воєнних занятях, треба дати якусь нагороду. Він теж сказав, що як би виплата бонусів не помогла, тоді адміністрація президента Рузвелта буде мусіти перевести закон про примусову службу в цілому краю. — Бонус виплатять лище тим робітникам, які постійно працюють у воєнній промислі.

СТРАЙК ШКІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ НЕ ВДАВСЯ.

НЮ ЙОРК. — Страйк помічників шкільних сторожів у нюйорських школах не вдався внаслідок готовости міста вжити вуличних замітачів до отоплювання печей по школах. Проти страйку виступила теж Американська Федерація Праці, бо юнія шкільних сторожів належить до Майнерської Юнії Луїса.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖИДИ ОЧОЛЮЮТЬ ЖИДІВСЬКИЙ РУХ.

ПИТСБУРҐ. — Доля жидів на цілому світі залежна тепер від „від активности і відповідального проводу" американських жидів, як це виявив д-р Іґнац Шварцбарт в імени Польської Національної Ради в Лондоні. Д-р Шварцбард є одним із трьох жидівських провідників, які прибули з Европи на жидівську конференцію, яка саме відбувається в Питсбурґу незалежно від Всесвітнього Жидівського Конгресу, що покінчив свої наради в Атлантик Сити в неділю 3. грудня. Шварцбард ще сказав таке: „Після 3,000 літ нашої спільної історії прийшов тепер час, щоби, амерканські жиди, перебрали відповідальний провід в нашій жидівській долі. Коли ви перeберете таку місію, жидівський нарід спасеться; коли ні, то ми засуджені на нужденне існування". Александер Л. Істерман, секретар англійської секції Світового Жидівського Конґресу заявив, що Ґітлер дав доказ про неподільність жидівського народу.

НЕ СТАЛО ГРОШЕЙ НА ДОКІНЧЕННЯ КРАЙСЛЕРОВОЇ ОПЕРЕТИ.

НЮ ЙОРК. — У театрі Сенчурі мали виставити в понеділок 4. грудня оперету Фрица Крайслера під заг. „Рапсодія". Коли публика, яка закупила білети наперед, почала сходитися на першу виставу, застала повідомлення, що премієра не відбудеться. За закуплені білети звернено гроші при касі. — Після запитів за причинами завішення вистави, вийшло на яву, що підприємство, яке розпочало приготування до вистави, не могло дістати додаткових $50,000 на докінчення фільмової продукції. Продукція коштувала $300,000, але, коли її виставили на пробу перший раз 22. листопада, показалася потреба поробити зміни. На сфінансування не стало грошей і прийшла невдача.

МОЛОДИЙ ҐЕНІЙ В ЕЛЕКТРИЦІ.

ЛАКПОРТ (Ню Йорк). — Волтер МакЕвой, 17-літній хлопець, що живе на малій фармі із своїми батьками, дістав від знавців по електриці відзначення як один із 6 найбільших винахідників в Америці в ділянці електрики. Дістави стейтові почести, він поїхав на кошт Вестинґгавс Електрик Компані на краєвий зїзд винахідників у Шикаґу і там дістав стипендію у висоті $200. Він відзначається не лише меткістю ума в ділянці електрики, але вже досі має за собою яких 10 незвичайних практичних електричних винаходів.

Армія вишле перший літак постійним повітряним шляхом до Еспанії

ВАШИНГТОН. — Торговельний повітряний шлях із Злучених Держав до Еспанії вже наладжений. На підставі угоди про цивільне летунство, проголошеної минулої суботи департаментом стейту, перші літаки на цьому шляху будуть літаки американської армії з Ер Транспорт Комвнд. Ці літаки будуть перевозити цивільних подорожних на підставі закона про першенство, а видатки подорожи будуть такі, як на звичайних торговельних літаках.

ВИЗВОЛЕНА ФРАНЦІЯ ЗАКУПОВУЄ 700 ЛІТАКІВ В АМЕРИЦІ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд одобрив закупно новим французьким урядом 700 льокомотив в американських фабриках. Франція заплатить за них готівкою $80,000,000.

Є це перше більше закупно невоєнних матеріялів европейською державою. Росія, Англія й інші Алянти пляну́ють закупити в цілях реґабілітації своїх країв виробів вартости 5 біліонів в Америці. Це буде переведене скоро лише новий конгрес збереться на наради. Франція веде тепер переговори про закупна 100,000 тон американської бавовни. Загалом надіються, що Франція вложить 2 біліони долярів в американські закупна упродовж найближчих двохліт.

АКТ ПРО МІЖНАРОДНЄ ЛЕТУНСТВО ОБІЙМАЄ 4 ДОКУМЕНТИ

ШИКАҐО. — Серед несподіваних звісток про резиґнацію із становища асистента в секретаріяті стейту предсідник Міжнародньої Летунської Конференції Адольф А. Берлі виявив на пресовій конференції ближчі подробиці про складену міжнародню летунську умову. Вона обіймає обемисті 4 документи і потребує лише прилюдного одобрення повного засідання конференції в середу. Берлі заявив, що умова посуває летунство „2десятки літ вперед впасідок праці 2 місяців".

Конференція має ще вирішити місце осідку міжнародньої летунської ради і перевести вибір цієї ради та додаткових комісій.

Китайці пробують обєднати сили проти Японії

ЧУНКІНҐ. — Начальний комендант китайських військ Кай-Шек іменував премієром Китаю дотеперішнього міністра заграничних справ Т. В. Сунґа. Це іменування Сунґа, що вважається помірковним політиком, уважають загально кроком до замирення центрального китайського уряду Кай-Шека з комуністами в Північнім Китаю в ціли кампанії проти Японії. Комуністи Північного Китаю досі держаться осторонь від кампанії Кай-Шека, котрому вони закидають безоглядну ворожнечу до комунізму.

Догадуються, що новий премієр поведе з комуністами переговори для замирення, котрого першою точкою буде визнання комуністів Китаю легальною партією, в цей спосіб положиться кінець однопартійній системі, якої досі держався уряд Кай-Шека.

КЕРВАВІ БОЇ МІЖ ЛІВИМИ Й РОЯЛІСТАМИ В ГРЕЦІЇ

АТЕНИ. — Піддержуваний Британією грецький уряд премієра Папандреа передав літому крилови Національного Визвольного Фронту ультимат розвязати свої збройні відділи. Хто цього не зробить в означеному реченці, буде вважатися ворогом краю.

У боях на вулицях грецької столиці згинуло досі понад 20 осіб, а число ранених виносить понад півтора сотки. Найзавзятійші бої велися коло катедри, де задержався похорон жертв заворушень; помолившися за вбитих, демонстранти крикнули: „Геть з Папандреа!" і „Пімсти!" та кинулися на військa уряду.

Британійські війська патролюють вулицями міста. Грецькі демонстранти носять перед ними таблиці з написом: „Британійські вояки! Дайте нам вибрати собі уряд!"

Під американською амбасадою в Атенах відбулася голосна демонстрація, підчас котрої віватовано на честь Рузвелта, бо греки розуміють, що Америка не згоджується на політику вмішування в грецькі справи, якої держиться Британія.

У Ню Йорку виступив Влавіяно, редактор „Національного Вістника", грецького щоденника, зо закликом за негайну інтервенцію Америки в Греції. Він каже, що непокої викликує грецький король, котрого проти волі грецького населення піддержує Британія.

ФРАНЦУЗЬКІ ЛІВІ ПАРТІЇ ПЛЯНУЮТЬ СПІВПРАЦЮ

ПАРИЖ. — Комітети французької соціялістичної й французької комуністичної партії відбули спільні наради і рішили „встановити між собою атмосферу приязної співпраці".

Молодеччий рух католицьких робітників, котрий теж пропагує потребу суспільної револуції, схиляється до співпраці зо соціялістами. Близько до цього руху стоять деякі католицькі єпископи, наприклад єпископ Монтобану й Тулюзи, відомі зо своїх „лівих" симпатій. Взагалі серед усіх партій Франції сильно течії за драстичні суспільні реформи.

КАРТИНА З САЙПАНУ. — На образку бачимо сцену з підготовки до налетів на японську столицю. Підготовка відбувається на острові Сайпан, звідки вилітають над-бомбери B-29, що вже бомбардували кількома наворотами фабрики воєнного знаряддя в Токіо. На образку бачимо, як наповняють бомбер амуніцією.

ПОСТУП ТРЕТЬОЇ АРМІЇ В ЗАРЩИНІ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ (Париж). — Бій за Зарську кітловину на фронті Американської Третьої Армії досягнув нового вершка. Підчас коли піхота 95. дивізії держить у своїм посіданню половину міста Зарлявтерну на лівому крилі, генерал Патон кинув дві панцирні дивізії й три піхотинські дивізії в центрі і на праве крило в напрямі Зарбрікену й Зареґеміну. Ці відділи поступили на 17-милевім фронті коло півтретя милі вперед, не дивлячися на завзятий опір ворога. Американська артилерія острілює оба ці міста, а передні патрулі находяться вже на віддалі 5 миль від Зареґеміну.

Сема Армія, далі на полудне, робить постійний поступ у напрямі великого німецького міста Карльсруґе, підчас коли Перша й Девята Армія зводять завзяті бої далі на півночі, здовж рік Рер (Рур) та Інде.

Німецька армія потерпіла поважну поразку через захоплення американцями міста Луженберґа, що положене на горбі, де їм знаменитий вид на цілу долину ріки Реру. Коли передтим німці мали це місто в своїх руках, американці говорили, що німці можуть дивитися американцям у горло, себто можуть знати все, що в їх рядах діялося. Від початку наступу на Німеччину ніщо ще так ґрунтовно не змінило становища німців, як добуття Аахену й Луженберґа.

АМЕРИКАНСЬКІ ПРОМИСЛОВЦІ ПРО ПОТРЕБИ ФРОНТУ.

Шістьох американських промисловців, що власне покінчили туру по західному фронті, заявили ґезетярам, що вертаються в Злучені Держави глибоко переконані, що всякі балачки про поворотну реконверзію повищне тепер перерватися, а вся енергія краю повинна бути звернена на постачання нашим військам різних матеріялів, які їм конечно потрібні для докінчення їх завдання.

Генерал Бравнинг, асистент директора воєнних матеріялів у департаменті війни, котрий товаришив промисловцям у їх подорожі фронтом, заявив: „Ми певно не ждемо закінчення війни перед наступним травня".

НІМЦІ В ОБОРОНІ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗРАДНИКІВ.

БЕРН. — Німецьке міністерство заграничних справ передало французькому тимчасовому урядови осторогу, що як французький уряд не перестане переслідувати німецьких підданих або „про-німецьких елементів" серед французів, то німецький уряд помститься за це репресіями проти тих членів „руху Де Ґола", що тепер находяться в німецьких руках, та французьких робітниках, затягнених німцями до Німеччини.

Німецький уряд каже, що французів, які співпрацювали з німцями, вбивають без суду групи поставлених поза законом комуністів або їх судиться судами, які судами не є, а мають тільки на цілі надати позори законности самовільним смертним присудам.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НАСТУПАЄ НА АВСТРІЮ.

ЛОНДОН. — Червона Армія поступила далі 16-милевим фронтом західною Мадярщиною та підсунулася на віддаль 60 миль до границь Австрії та на віддаль 120 миль до Відня. Вона висилала обхідні відділи на західний беріг ріки Дунаю, стараючися далі окружити Будапешт.

Розбиваючи завзятий опір ворогів, Третя Українська Армія генерала Тольбухіна заняла сотку громад на 170-миль широкому фронті між ріками Дунаєм і Дравою, наближаючися до озера Балатону, на котрому, як кажуть німці, розіґрається головна битва за посідання Австрії.

Москви доносить, що 42 милі на північний захід від Білгороду, російські війська й югославянські партизани переломали німецькі лінії на ріці Манджелосі та закрили 16-милеву прірву між ріками Дунаєм і Савою. Далі на полудне ці війська разом заняли міста Мітровіцу та Нестін. Маршал Тіто подає вістку про заняття Кніну, останньої німецької твердині в Дальматії.

МОРСЬКИЙ БІЙ КОЛО ОРМОКУ НА ЛЕЙТЕ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК НА ФИЛИПИНСЬКІМ ОСТРОВІ ЛЕЙТЕ. — Підчас завзятого повітряного й морського бою, що йшов через 4 години в суботу вночі недалеко від міста Ормока на острові Лейте, американці й японці втратили по одному воєнному кораблеви з кляси нищителів. Крім цього американці ушкодили японцям ще один нищитель. Американцям удалося виратувати майже всіх моряків зо свого затопленого корабля.

Американські підводні човни затопили японцям кружляк, нищитель і 18 інших кораблів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Важка і завзята боротьба

Чим ближче до кінця року, з тим більшим напруженням ждемо на ту вістку, що нас звідомилаб, що прийшов кінець війни принаймні на европейському фронті. Надіємось на таке, бо такі надії були висловлені тому кілька місяців найвищими аліянтськими державними мужами і полководцями. А як їх висловлено, то не так легко їх позбутись, бо вони в кожного на серцю. Тому не помагають тепер навіть песимістичні твердження, що війна в Европі затягнеться аж до літа в наступному році, бо люди таки далі надіються проти надії, що до кінця цього року щось таке станеться, що Різдво обходитимуть уже без проливу крови принаймні в Европі. І дай Боже, щоб так було!

Та проте треба писати, що надії на це слабі. А що так є, вистарчить прочитати те, що пише Гаролд Дені, кореспондент часопису Ню Йорк Таймс, з свого репортажу знад Рену, де він перебуває з Першою Американською Армією.

Отже він стверджує у першу чергу те, що німецька армія є тепер виключно у руках військових знавців. Кожний военний крок, пише він, вказує, що Гітлер, якщо він ще живий, не має уже ніякого впливу на военну німецьку тактику, яка є тепер добре обрахована і використовує в найменших подробицях німецьке оборонне становище, бож Аліянти є постійно в наступі, а наступ завжди дорожчий від оборони. Це правда, що німці змушені постійно відступати, пише Дені, але це ще не означає, що таке приходить Аліянтам легко. Навпаки, це є окуплене важкими жертвами, бо німці обороняють ще далі дуже завзято кожний кусень німецької території. Чим далі вони відступають, тим кращу мають оборону. Бо чим далі в глиб Німеччини, тим сильніші укріплення, які треба здобувати. А коли додати до цього те, що німці на своїй території більш безпечні й з різних інших зглядів, то стане ясним, що війна в Европі знайшлася щойно тепер в такій стадії, коли треба Аліянтам напружити всі можливі сили, щоб ворога поконати і заставити його до безумовної здачі. Бо так є, пише Дені, що хоч ворог поносить величезні втрати, то він таки ще дає собі якось раду і скоро дістає свіжу підмогу. Ось тому, пише він при кінці, коли брати те все під увагу, то тепер виглядають нам „дурними" ті вчасні надії, які ми собі робили, коли думали, що війна скоро скінчиться, як тільки проломимо Лінію Зігфріда. Для нас на фронті, каже він, війна в Европі щойно ввійшла в найтяжчу фазу.

Передаємо ми це ще й на те, щоб всі ми усвідомили собі, що й кожний день занедбання наших обовязків, звязаних тісно з війною, є теж її продовженням. Війна щойно входить в найтяжчу фазу, а тим самим є очевидним, що й з нашого боку на домашньому фронті треба далі якнайбільшого напруження усіх наших сил, щоб армія наша в такому моменті мала все, що потрібне. Значить, пильнуймо нашої роботи у военному промислі й купуймо бонди!

The Ukraine:
A Submerged Nation

by **William Henry Chamberlin.** New York: The Macmillan Company. 1944. 91 pages. $1.75. Contents: The Land and the People; The Heroic Age; The Ukraine in the Shadows; War, Revolution, Nationalist Rebirth; The Ukraine under the Soviets; The Western Ukrainains; The Ukraine and the Future.

„Вільна Україна, що вже не є під політичним диктатом Москви, а злучена з іншими народами Советського Союзу тільки добровільними вузлами, випливаючими із спільноти економічних інтересів, є елементом, який є неодмінним у вільній Европі й в вільному світі".

Ось такими словами (щоб зачати з кінця!) кінчиться найновіша книжка про Україну, видана англійською мовою, якої наголовок поданий вгорі. Може вона не є аж такою, щоб аж на 100% вдоволила українського читача-самостійника, та прочитавши її, теж він певно признасть з вдоволенням, що отсе появилася така нова книжка, що намагається сумлінно подати правду про Україну. Цеж відомий, визначний журналіст та письменник намагається отсе з особливим йому хистом віддати справедливо, вірно й чесно відчування українського народу в минулому і в сучасній добі так, як вони йому уявляються по довгих студіях і особистих спостереженнях. Як пристало на справжнього американського ліберала, він виявляє отверто й беззастережно теж і свої симпатії до народу, що, як він сам доказує, завжди змагав до волі.

Генрі Вилієм Чемберлин, що є автором цеї книжки, є знавцем Росії. Про Росію і Совети написав він чимало книжок, в яких намагається він розяснити „російську загадку", чи там советську. Завдав він собі, як видно з книжки, теж чимало труду, щоб ще окрема ознакомитись з українською справою, користуючись притому не тільки російськими і советськими джерелами, але й іншими, теж і українськими не - советськими. Як людина, що є демократом з кости і крови, і як така не може нігде притакнути ніякій диктатурі й ніякому насильству над людиною чи народом, Чемберлин тонко відчув душу віками поневоленого українського народу, якого змагання до визволення окупанти раз-у-раз придоптували, але задавити таки не були в стані. Вони пхали раз-у-раз живий український організм неначе під воду, щоб його затопити, або хоч позбавити його голосу-мови, а проте доказує Чемберлин, не затопили, а проте того голосу не знищили. Ось до таких висновків прийшов Чемберлин, студіюючи українську історію та український визвольний рух. Ось це він відчув, коли бував в Україні під Советами в часі, коли вона була придавлена голодом, коли через московсько - советську політику гинули міліони українців з голоду за кару, що не визбулись своїх національних ідеалів.

Та терпіння українського народу і неволя України є для таких людей як Чемберлин тільки одним з світових лих. А звертає він особливу увагу головно на це лихо тому, що переконаний, що якщо те лихо не буде усунене, то не буде спокою в Европі й світі, а це є те, про що йому йде. Для Чемберлина - демократа теж не можливо замовчати, щоби в світі могла діятись така кривда, як вона діялася і далі діється українському народові. І якщоб так далі мало бути, що Україна булаб надалі під московсько - советською диктатурою - (а він твердить, що майже всі українські землі опиняться по тій війні під Советами!), то тоді, як він заповідає, не буде мира в світі. Знов „справжня свобода для України", пише він, означалаб „справжню децентралізацію влади і сили в Совєтсьмоку Союзі", і доперва це булоб „доброю заповіддю будучого світового замирення".

Чемберлин таки надіється, що советська диктатура ослабне, та що демократія переможе. Тому пише: „Українська національна проблема є тісно звязана з триюмфом демократії та індивідуальної свободи на всіх просторах Советського Союзу".

Той триюмф, пише він далі, буде тоді, коли найвища влада в Україні „не буде відповідальною перед невеличкою комуністичною клікою в Москві — але перед українським народом"; коли Україна не тільки на папері, але в дійсності „буде могти заключити договори з чужинецькими державами, контролювати свої мілітарні сили, та навязувати після своєї вподоби торговельні та культурні **звязки**".

Як сказано, Чемберлин виходить з того заложення, що крім малої частини українців, що живуть в Карпатській Україні, котрі як він пише, остануть під Чехословаччиною, всі інші українці дістануться тепер під Совети. Вичисляючи тут українців з Східної Галичини, Буковини й Басарабії, він додає, що те, що тепер по тільки століттях, вони зілляться разом, може видвигнути нову проблему, бо різні частини одного і того самого народу були під різними впливами. Очевидно, що таких побоювань, які є в Чемберлина, немає в нікого з українців, що журяться тільки тим, як поставитись до того, що всі вони опинились в „соборній тюрмі". Та це є дрібні речі, які тут чи там можна в книжці подибати, та які в нічім не міняють вартости цілости книжки. Навпаки, треба подивляти, що автор міг на не многих сторонах сказати аж так багато цікавого й правдивого про Україну та український нарід, та дати стільки доказів, з давнього і сучасного життя, щодо живучости українського народу. Представляючи боротьбу українського народу з татарами, поляками, турками і москалями, автор приходить до заключення, що „українці переживуть і страшні допусти модерних часів". Він теж свято переконаний, що якщоб по першій світовій війні український нарід був дістав нагоду висказати всюди свою волю через вибори чи плебісцит, то нема сумніву, що де „живе українське селянське населення", там воно булоб пішло за своїми національними провідниками. Та рішили кулі, а не бальоти, каже Чемберлин.

Є в книжці описана обширніше й війна з Польщею. Є гарна згадка за гетьмана Мазепу як борця за самостійність України і першого українського „політичного емігранта". Є і про українське літературне відродження і Шевченка з його „Мені однаково", як і про Івана Франка як високу моральну та інтелектуальну цінність. Є про Лесю Українку і Драгоманова, а в кінці й про Михайла Грушевського. На тлі тих особистостей змалював автор національне відродження та революцію в Україні. А ще далі змалював і те, що прийшлося переживати українському народови у польській неволі по першій світовій війні, як і те, як виглядала гірка доля українського народу в т. зв. Українській Радянській Соціялістичній Республиці.

Годі тут передати те все, що є в книжці. Її треба перечитати. А тепер, коли стільки неправди шириться про змагання українського народу, треба її ще дати прочитати по змозі якнайбільшому числу американців, наших знакомих. У цій книжці дуже просто вияснено, що це може мало кого вдоволити, коли в якомусь краю можна по своєму говорити, себто в Україні по українськи. Для тих, пише Чемберлин, що в роках 1932-33 вмирали в Україні під Советами з голоду, не було великою потіхою, що вони могли вимовити перед смертю останних кілька слів по українськи...

Супроти цього голосити, що за царату не була дозволена українська мова, а за Советів такої заборони нема, це ще не великий успіх, коли хочеться бачити нарід свобідним.

При кінці згадаємо ще за одно. Отсе перший раз знайшлося в Америці одно з найбільших і найстарших видавництв, що взялося видати книжку про Україну. Вже те одно може наповнити нас усіх радістю. Це новина, велика новина, і добра новина. І це добре, що це видавництво на самому початку книжки зазначило, що вживатиме в тій книжці про Україну українських назв міст, рік і т. п., та що українські прізвища подасть в такий спосіб, як їх називає український нарід.

Це теж поступ.

Словом: Маємо отсе на книжковім ринку чудовий „Різдвяний дарунок", який заслугує на те, щоб ним не тільки врадуватись, але який треба масово розкупити і поширити між своїми і чужими, а теж і між нашими вояками. Як так поступимо, то зробимо добру роботу, бо причинимося до поширення правди про Україну.

За правду й справедливість

Великий зудар найбільших світових потуг, яким є друга світова війна повний теж драматичних зударів світоглядів. Не минає дня, аби один з тих зударів не виринув на денне світло. Приносять їх немало й останні дні.

Один такий зудар виявився, як французький генерал Леклерк заповів, що він буде розстрілювати пятьох німецьких закладників за кожного французького вояка, вбитого німецькими снайперами. Проти тої погрози виступили німці зі своєю загрозою, що вони в такому випадку будуть уважати необовязковими всі постанови женевської міждержавної конвенції про людяне ведення війни; цим вони сказали: як генерал Леклерк буде розстрілювати деяких воєнних бранців проти постанов тої конвенції, то ми будемо розстрілювати хочби всіх.

Тимчасом поважна частина аліянтської публичної опінії висказалася в тій справі, і то заявилася проти пляну генерала Леклерка. Вона признала самозрозумілим намір генерала заставити німців перестати вести війну в скритовбивчий спосіб, але рівночасно висказалися проти вбивання закладників на тій основі, що за засадами справедливости за вчинок має відповідати людина, яка даний вчинок доконала, а карання одних людей за вчинки інших.

Публична опінія аліянтських країв заявилася проти вбивання закладників навіть не дивлячися на те, що німецький провід правильно держався політики, що за вбиття кожного німецького вояка відплачувався вбивством більшого числа закладників: польських, французьких, грецьких сербських, чи інших. Проти німецької політики виступала постійно аліянтська публична опінія, і тепер вона далі осуджує таку поведінку, хоч цим разом на неї рішається один з аліянтських генералів, з аліянтськими інтересами на оці. Цим Аліянти сказали, що аліянтська справа має спиратися на засаді справедливости й має переводитися консеквентно, без огляду на те, чи це для Аліянтів вигідно, чи не вигідно.

Здавалося може комусь, що так поводитися глупо, що для чоловіка добре держатися засади, як це йому вигідно й корисно її держатися, та що він повинен би її нарушувати, як йому це не вигідно. Та зо загально-людського становища власне це є важно, аби певні засади поведінки обовязували кожну воюючу сторону без огляду на те, чи ця поведінка їй корисна чи ні. З людського становища це добре для справи Аліянтів, коли вони держаться засад признаних навіть тоді, як це їм невигідно, підчас коли німці виступають в інтересі засад тільки, як це їм вигідно. Власне це мусить засудити німців в очах людства, як вузьких себелюбів, якщо не божевільних егоїстів.

Цими теж днями виступала лондонська газета „Нюз Кроникл" проти урядовців аліянтських армій за те, що вони пустили в світ фотографію чотирьох молодих німців, в віці від 8 до 14 літ, з підписом, що цих хлопців піймано на стрілянню до американських вояків. Додавано звичайно до того, що ці хлопці це типічні представники здеморалізованої Гітлерівської молоді. Деякі часописи вже від себе додавали, що вважали за відповідне; один часопис наприклад додав, що „хлопці стріляли на залогу гармати та опиралися арештови градом куль". Доношено при тому загально, що хлопців поставлено на военний суд.

„Нюз Кроникл" каже, що военні кореспонденти ще 28. жовтня донесли були, що процес проти хлопців перервано та що ніхто й не думав ставити їх перед военний суд. Каже часопис, що слідство виказало повну невинність хлопців, що мовляв стріляли собі до мішка з піском з рушниці, яку вони підняли на полі, та що вони дуже перелякані, як рушниця справді випалила.

Звернула при тому згадана газета увагу, що цього роду вістки про жорстокости ворога використало добре німецьке міністерство пропаганди на те, аби вмовляти в світ, що всі аліянтські донесення про німецькі жорстокости неправдиві. Моглоб знову здаватися, що в цьому випадку аліянтський інтерес вимагав впиратися на раз подану новинку, хочби вона була неправдива; та „Нюз Кроникл" каже, що кожна неправдива новинка підриває силу Аліянтів і ослаблює рішучість Аліянтів. У людей, які дізнаються про неправдивість новинки, повстає думка, що остаточно проти німців нема причини воювати твердо, бож

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильогії „Огнем і Кровю")

90)

Не такими виявили себе молодші старшини. Відступ без боїв впродовж кількох тижнів викликав спочатку зчудовання. Зчудовання замінила зневіра і легковаження бойових здібностей вищого начальства. Шукалося виходу з ситуації. І тоді думки старшин звернулися до Паволоцького.

На постоях заходили до нього то поодному, то гуртками. Висловлювали побоювання за майбутнє, висміювали розпорядження начальства. Чим далі — гурток старшин ріс, — кожний перехід приєднував двох-трьох старшин. Завязувалася старшинська організація, нічим, крім одностайности думок офіційно не звязана. Почали Чернигівці, але скоро, при всякій нагоді стали заходити ніжинці і улани. Паволоцький мимоволі опинився в становищі неофіційного начальника дивізії.

Начальством стежений проявляти якусь особливу діяльність не міг. Потішався, що ворожий натиск раніше чи пізніше видохнеться, армія оправиться від поразок, відпічне, переорганізується. Знову набуде можливости наступу. Покищо вони безсилі. Єдине, на часі доцільне, людяне обходження з населенням, освідомлення вояцтва з цілями війни, зближення з ним на службі, у строю і поза службою.

З старшинами українського походження говорив інакше. Немирича якось спитав, чи знає він, яку ролю відограли брати Юрій, Степан і Микола Немиричі в часах гетьманів Хмельницького і Виговського. Трохи Немирич знав з родинних переказів, та не все. Захоплений величчю давних подій ротмістр заприсягся, коли настане час, імя своїх предків не посоромити. Однорічника Лободу питав про козацького отамана, його предка. Хлопець знав з оповідань Кащенка. Поліщука Ридзевського запевнив, що Ридзевські у давнину сотникували у туровопинському козацькому полку. Кавказців — Вачнадзе і Алібекова зацікавив Шевченковим „Кавказом". Поміж старшинами пішли по руках десь роздобуті Отаманенком Історія України і Шевченкові поезії. Не піддалися переконуванням хахли - католики: Барський і Хвощинський. З симпатією ставився до українства Карагеоргієвич, головно завдяки боротьбі обох народів з магометанськими завойовниками. Витривалість творила своє. Все частіше старшини говорили до гусарів по українськи, творили „землячтва" по губерніях, вчили тому, чого навчилися з історії самі. Поведінка вищого начальства активність старшин побільшувала. Несміло починали на голос мріяти про час, коли вони будуть покликані на проводирів своєї, української кінноти, привернуть давні козацькі традиції. Тільки не знає людина, що доля готовить їй у майбутньому.

XXVI.

У Грубешові виявилася улюблена галузь з діяльности командуючого корпусом. З походної нудьги Гіленшмидт зачав вчитися танцювати Лезгінку. На вчителів взяв двох підстаршин лезгінського кінного полку, правдивих мистців, легких наче гірські серни і швидких, як вихор. Захоплений їх акробатичними штуками з кинджалами пятьдесятилітній генерал думав втяти такої штуки і собі — стрілянням з револьверів. Спяну, необережним стрілом положив одного з лекторів на місці. Другий у тойже мент щуліком кинувся на генерала і певно встромив би в груди свій кинджал, тільки його обеззброїли дбайливі адютанти штабу корпусу і також застрілили, мовляв, при спротиві. Щоб сами себе вигородити з халепи, спрепаровано протокол, начеб оба підстаршини вели пропаганду священної війни магометан проти невірних „урусів".[36]) В полках кавказької дивізії настало обурення. Християнські осетинські і інгушські полки солідарні з обома магометанськими полками, лезгінським і чеченським. Начальство присмиріло, та кожної години може зірватися бунт, регулярну кінноту можуть заставити бунтівників втихомирювати, а цеж бойові товариші. — Так інформували Паволоцького освідомлені старшини-чернигівці.

— До бунту не дійде — заспокоював генерал Хелчицький, людина розважна, знайде спосіб свої полки втихомирити. А Гіленшмидт побоїться закону кривавої мести, і певно довго корпусом не командуватиме. Зміни можна тільки бажати.

— Цікавий все таки тип з цього Гілешмидта. Люди гинуть тисячами, фронт котиться, можна сказати — повстає питання бути нам чи не бути, а його бач, лезгінка цікавила. Саме у час! Взяти таку собаку і на першій гиляці повісити. — говорив болюче подією діткнений магометанин Алібеков.

— Ви ображаєте собак своїм прирівнанням, — йому перебив насмішливий Немирич. — Собака творіння вірне і шляхотне. А ви обзиваєте іменем собаки всякого негідника, нехай собі і з генеральськими відзнаками. Не розумієте, що чоловік не може відкинутись від петербурської поведінки?

— Це вже бенкет підчас чуми нагадує — докинув Ридзевський.

— Що ви розумієте на бенкетах підчас чуми, чи холери? — викрикнув обурений Вачнадзе. — Чи після такого пасажу змінять його, чи самий втіче — справи не направить. По мойому заслугове він кулі, або легенького удару кинджалом між лопатки. І вірю, що так воно й станеться.

(Дальше буде).

36) Урус — руский. Наведена подія автентична.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Ш. — Дякуємо за витинок. Зістав зараз використаний.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КАНАДІЙСЬКИХ ВОЯКІВ

UKRAINIAN-CANADIAN SERVICEMEN'S ASSOCIATION
218 Sussex Gardens, Padington, London, W. 2, England,
c/o Assistant Director, Canadian Auxiliary Services, CAO

20. жовтня 1944.

Лист до Канади.

Дорогі Родичі й приятелі: —

Дотепер ми старалися відповідати на всі листи, які до нас приходили, а головно висилати поквітовання та подяку за пакунки та грошеві жертви, які вплинули на удержання нашої кантини. Але що кореспонденція наша велика, а сталого робітника в канцелярії не маємо і всяку канцелярійну роботу члени виконують безплатно у своїх позаслужбових годинах, то не є виключене, що на деякий лист ми може на час не відповіли, або через брак часу не присвятили йому належної уваги. Тому ми рішили написати цього загального листа та вислати його до всіх осіб і товариств, яких імена й адреси маємо та знаємо, що вони дотепер помагали нам в нашій праці грішми, пакунками, чи хочби тільки щирими словами привіту, заохоти, поради. Висилаємо його отже і до Вас та просимо приняти його так, якби він був до Вас спеціяльно написаний і тільки до вас відносився.

Віримо, що український загал в Канаді вже досить поінформований як про самий Союз Українських Канадійських Вояків за Морем, так теж про його кантину в Лондоні. Знає він про це з наших листів, обіжників та звітів, які ми до Канади висилаємо, як рівнож з приватних листів, які вояки пишуть до своїх рідних і знакомих.

Але ми певні, що ні листи, ні звіти, ні обіжники не годні вповні пояснити того великого значення, яке кантина для наших вояків має. Цього словами описати не можна, його треба пережити. Бо лише сирота дійсно знає, що то бути без рідної мами. Лише бездомний знає, що то не мати своєї хати. Лише голодний знає, що є дійсний голод. А ми тут були і сироти, і бездомні, і голодні — голодні свого власного товариства, рідного слова, рідної пісні.

Не маючи своєї хати, ми не мали де сходитися. Ми отже тинялися між чужими. А чужі, — хоч добрі та гостинні, то не те, що свої рідні. Бо ні поговорити з ними щиро про те, що в тебе на серці: ні потішитися ні посумуєш; ні заспіваєш з ним рідної пісні. Звичайно — чужа хата, чужі люди, чуже право...

Не те в нас тепер. Ми вже не сироти, ні бездомні, ні голодні свого рідного. Маючи свій дім-кантину, — маємо де сходитися, наговоритися, провести весело та корисно час: маємо де нараджуватися над своїми справами та вкладати пляни на будуче.

Все це ми завдячуємо Вам та всім тим, що разом з Вами в один спосіб чи другий причинилися та дальше причиняються до удержання кантини. За все належиться всім Вам велика заплата. Але яку заплату ми годні Вам дати? Не грошеву, бо грошей не маємо. Тай Ви грошей не схотілиб.

Хай отже заплатою Вашою буде перш всього наша щира подяка, яку ми Вам оцим висловлюємо в імені всіх членів Союзу та всіх вояків, які з кантини користають. Хай заплатою буде також свідомість того, що Ви своєю жертвенністю облегчуєте життя-долю не одному воякови, який до заснування кантини почував себе опущеним, прибитим, забутим своїми рідними в Канаді. Нехай нею буде та радість, з якою вояки, повернувши з поля битви, спішать при найближчій нагоді до кантини, щоби в товаристві своїх друзів та серед привітного окруження бодай на хвилю забути ті страхіття, які вони так недавно на фронті пережили. Хай заплатою Вашою будуть також ті веселі, а заразом тужливі співи, які тут вечорами лунають: веселі, бо ми разом, у своїй власній хаті: тужливі, — бо пригадують нам товаришів, які ще недавно разом з нами співали, а сьогодні їх пісня вже на віки утихла... Хай заплатою Вашою будуть також ті молоді українські душі, що серед чужого оточення були на час захиталися та відстали від свого, а тепер знова повернули на праву дорогу, бо побачили на ній свою власну хату та почули в ній звук рідного слова. а в кінці хай заплатою Вашою буде певність того, що згадка про кантину остане на завжди в памяти кожного українського ветерана, який провів у ній бодай кілька годин, а разом зо згадкою залишиться в нього почуття глибокої вдячности та пошани до всіх тих, що своїми жертвами кантину підтримували.

Нам радісно донести Вам, що кантину тепер відвідує щораз більше вояків. На це зложилися різні причини, як приміром те, що вояки знова почали діставати свої відпустки, які були скасовані ще минувшої весни; що доїзд до Лондону тепер значно лекший, як був донедавна; та що слава про кантину досягає щораз ширший загал нашого воцтва. Нема сумніву, що число відвідувачів буде щораз більше зростати, тимбільше, що зростає число наших конвалесцентів, — тобто ранених, які вже на стільки виздоровіли, що шпитальні власти дозволяють їм на кілька днів зо шпиталю виїхати. Таким воякам треба відповідного спокою, приємного товариства та доброго догляду, й ми Вас запевняємо, що вони все це тут знаходять.

Ми вже почали приготування до наступного нашого зїзду, який відбудеться в часі українських Різдвяних Свят і на якім будемо між іншим святкувати другу річницю існовання Союзу Українських Канадійських Вояків за Морем. Наше членство нетерпеливо жде цього зїзду, тимбільше, що буде наше перше Різдво за Морем. Наше членство нетерпеливо жде цього зїзду, тимбільше, що буде наше перше Різдво за морем, яке будемо святкувати при участи наших українських капелянів.

Не знаючи, чи час і відносини нам дозволять написати до Вас ще одного листа до кінця цього року, ми вже тепер желаємо Вам Веселих Свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року. Дай Боже, щоби з наступним роком настав мир на світі, та щоби ми чимскоше знова побачилися в себе дома, на канадійській землі.

З братерським привітом
Союз Українських Канадійських Вояків за Морим.

П. С. Всякі пакунки для кантини, крім папіросів, можна висилати просто на імя та адресу Союза, як подано на горі цього листа. Папіроси можна висилати тільки на вояків на їх військові адреси.

(З канцелярії КУК).

Як студенти бачуть світ

Українців і словян взагалі не люблять студенти за нехоайність (брудність), несвідомість, обманство, гуртковість і антисемітизм. Так показують відповіди на квестіонар Союзу Між-Расової Дружности студентів Манітобського Університету. 1,125 студентів дали свої відповіди. Питання відносилися головно до національних (расових) меншин, одначе розгалужувалися й на боки і тому дали деякі цікаві спостереження.

Головні питання були про расові упередження. Відповіди свідчать ясно, що виховання та знання не усувають расових упереджен. На питання, чи расові питання впливали на життя студентів, 460 відповіли „так", а 638 „ні". 821 студентів призналися, що набули упередження до других рас.

Відповіди на питання про те, чому хто не любить якоїсь народности, були незвичайно цікаві. Відраза до жидів мала за свою основу їх нахабність, непатріотичність, торговельний нахил, гуртковість, нечесність, самолюбство, нетолеранцію і неморальність. Відраза до французів була основана на їх неохоті до співпраці, назадничости, релігії, антисемітизмі і бракові патріотизму. Проти англьо-саксонців закид був, що вони мають мамо вищости, є холодні між людьми. Закид проти негрів був, що вони нижча раса, агресивні, брудні й неморальні, проти ніпонців, що вони обманчиві, жорстокі, неасимілюються.

Найбільше питання перед Канадою, по думці студентів, це питання французьких канадійців проти англьосаксонських канадійців, другим питанням є жидівське, а третім ніпонське.

Студенти висловили і інші цікаві погляди. Один з них, щоби заборонити римо - католицизм. Інший, щоби взагалі скасувати релігію. Дехто піддавав думку, щоби обмежити імігр ацію до самих англьо-саксонців. Була маленька група, що пропонувала стерилізацію непожаданих груп, інші пропонували вільну любов, аби помішати раси і затратити слід походження. Дехто пропонував вигнати з Канади жидів та жовтик людей. — („Український Голос").

To the People of this Community

"Here's straight talk by an industrial editor to his fellow war workers. It is worth our listening to and thinking about tonight.

after you get through reading the war news.

"It may seem a long way from a foxhole in the Pacific to a cottage in the suburbs, but the 'rent' is not as far apart as you might think.

"To the boy who looks to his foxhole for protection against a deadly enemy, that foxhole is security.

"To us who stay at home and fight the battle as civilians, the cottage in the suburbs is the security we look forward to when the world is again at peace.

"When the noise of battle dies, when men and women across the world renew their peaceful pursuits, those of us who have invested in War Bonds can immediately into the future we planned.

"So the foxhole and the cottage in the suburbs are not so far apart after all. Different as they are they have one common ... will move ... foxholes sooner."

Куток мови

„ОСНОВНА УКРАЇНСЬКА МОВА".

Під таким наголовком порушує Ізидор Глинка в канадійським „Українським Голосі" проєкт створити для людей українського походження в Канаді (й певно в Злучених Державах) невеличку лісту українських слів, при помочи котрих такі люди, що звичайно обертаються серед чужих народів, могли би висказувати всі звичайні думки й почування. Автор іде в тому зглядї за приміром англійців і американців, що зо своєї мови, котра має принаймні 100,000 слів, вибрали 850 простих слів, котрі можна навчитися легко, а котрими можна всетаки висказати основні думки людини. Коротко кажучи, за приміром „основної англійської мови" гр. Глинка пропонує створити „основну українську мову"..

Ця мова, гр. Глинка, придаласьб для вжитку дітей імігрантів, котрі навчаючися мови своїх батьків навіть при найкращій волі й труді не все потрафляють навчитися тих слів, яких їм конче треба би для висказання своїх думок. Такої мови, могли би легко навчитися й ті, котрі розуміють, що їм булоб корисно знати в Канаді попри англійську ще й українську мову.

Що думка виходить з живої потреби певних кругів української імігрaції в Канаді, в це не можна сумніватися. І в Канаді й в Злучених Державах є певно багато таких людей, які хотіли би знати українську мову, але через умовини життя цеї мови якслід присвоїти собі не можуть. Є певно багато людей, які радо послугувалисьб українською мовою в своїх взаєминах з уроженцями України, а які почувають, що вони цеї мови достаточно на це не знають. Є певно люди, які розуміють, що навчитися хочби 70,000 слів, поміщених у словнику Бориса Грінченка, є для пересічного сина імігранта завеликим трудом, і які певно мріють про якесь упрощення цеї науки, обмеження її до найобхідніших слів.

Цей попит за основною українською мовою дещо подібний до попиту за англійською мовою, що викликав проєкт основної англійщини, але в дечому він від нього відмінний. Щодо англійської мови, то й почуття потреби знати цю мову вийшло від людей, які відчули, що здалобся знати цю мову. Одначе це не були діти людей, які знали англійську мову, а люди інших мов, які розуміли, що англійська мова стає світовою мовою. За пляном „основної англійщини" є отже бажання знозитися устно з цілим світом.

Англійська мова надається стати світовою мовою не тільки тому, що вона є офіціяльною мовою двох величезних державних формацій, попереше найбільшої імперії в світі, подруге, наймогутнішої держави в світі. Англійська мова стає світовою мовою ще й завдяки своїм внутрішнім прикметам, головно завдяки своїй розмірній легкости. Коли англійська мова подасть 850 основних слів, то ці слова є незвичайно прості. Їх подавляюча більшість це односкладові слова. Майже всі вони не багато переміняються при своїй відміні.

Ці прикмети англійської мови покажуться передусім при порівнанню її з іншими мовами.

Порівнявши їх наприклад з українською, побачимо, що українська представляє багато більші трудности. Правда, українська система самозвуків (голосівок) може бути простіша від англійської, але під кожним просто іншим оглядом простота й легкість є по боці англійської. Коли англійське дієслово, що найбільше переміняється, має 14 форм, звичайне українське дієслово певно має форм пів сотки. Англійський іменник має одну форму для однини, а другу для множини, а український іменник звичайно 7 форм для однини, а 7 для множини і ще іноколи кілька форм для двоїни. Англійський прикметник зовсім не відміняється, а український відміняється і має в однині 7 форм для мужеського роду, 7 для жіночого, а 7 для середнього, а з множиною разом чверть сотки різних форм.

Отже аби упростити українську мову для когоб то не було, важніше відай упрощувати не стільки словарець, стільки граматику. Головна трудність при навчанню української мови не в навченню нових слів, а в навченню тих усіх перемін, яким підлягають українські іменники, заіменники, прикметники, прикметники й дієслова. Тут трудність багато більша, ніж упростити спис потрібних слів: вибрати зо словника найпотрібнішу тисячку слів це не така велика трудність, як упростити граматичні відміни. Чи можна деякі відміни пропустити? Наприклад, чи можна не відміняти прикметників, як їх не відміняє англійська мова? Хто має авторитет це зробити?

Зрештою з основною англійщиною справа ще не виглядає зовсім так ідеально, як це могло би здаватися. Правда, з одного боку можна читати одушевлені висказї про неї збоку таких людей, як Огден, Волпол, Велс, але з другого боку є багато зовсім поважних знавців справи, які сумніваються в корисність чи можливість проєкту. На всякий випадок, ще багато треба буде праці вкласти, поки „основна англійщина" буде на стільки оброблена, щоби бути дійсно практичною справою.

Спроба з основною англійщиною поставлена відразу на кращу дорогу, бо найшлися люди, які відразу зладили лісту слів тої мови й подали її до публичного відома. Люди, що хотіли в тій справі забирати слово, мали відразу основу своєї дискусії. Коли таке станеться й з українською мовою, коли хтось завдасть собі труду та зложить лісту „основної української мови", а при тому ще покаже, як упростити українську граматику, то тоді ми будемо могли дискутувати над справою зовсім практично. Тоді кожний докладно буде міг пізнати, на стільки „основна українська мова" надається для його „основних" взаємин з іншими людьми.

FIRST AMERICAN RED CROSS CLUBMOBILE to land in France the "Daniel Boone" drives off an LST onto the causeway.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮКЕСЛ, ШЕРОН, ПА.

З Листопадових Свят.

Цього року відбулися Листопадові Свята в Нюкесл 19. листопаду, а в Шерон 26. листопаду. По Сл. Божій були молебні за живих жовнірів, а потім панахиди за полеглих жовнірів України і Америки. Концертові програми були получені з гостинами. Співали злучені хори обох громад під управою о. С. Мусійчука, який також виголосив відповідні проповіди й святочні промови. В Нюкесл вступне слово і гарну декламацію мав п. О. Вересюк, а в Шероні п. Д. Жидик. В програму хорів входили стрілецькі пісні, між тим гарні соля й дуети п. Юлії Войтович (Ліско), Ольги Лопушанської (Ліско), Теклі Вересюк, Катерини й Арловини Телявських. Деклямували панна Анна Сенько і п. Михайло Пиш.

В обох церквах і на концертових програмах була поважна громада, яка урочисто з увагою вислухала святочних програм. З Нюкесл з цього свята переслано як членську вкладку від громади до Укр. Допомогового Комітету в Філядельфії суму $12.50, а з Шеронської громади вислано туди суму $10.

Честь громадам, а особливо молоді-хористам за їх дружню кооперативну працю в такі важні народні свята.

Гість.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГАМТРЕМК, МІШ. — Повідомляємо всіх членів і членниць, що збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 10. грудня, в У. Д. Клюбі, 2376 Грейлінг, 1:30 пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо досить справ до полагодження. Буде вибір уряду на 1945 рік. Довгуючі члени мають заплатити свій довг цего місяця. — Уряд: Н. Мациталір, предс.; А. Патра, кас.; В. Крушельницький, фін. секр.; В. Бодрут, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. грудня, в годині 8. ввечір, в салі 30 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — І. Серединський, секр.

ЙОНГСТАВН, О. — Повідомляємо всіх членів і членниць Бр. св. І. Хрестителя, від. 230, що річні збори відбудуться в неділю, 10. грудня, в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому, 525 В. Райен Еве. Просимо членів прийти хач раз врік і вислухати звіту урядників і контр. комісії. Буде вибір відділових урядників на 1945 рік. Член, котрий не явиться на ці збори, буде покараний згідно зо статутом. — За уряд: І. Бріяц, пр.; М. Мушинський, кас.; І. Павловський, секр.

ГУДСОН, Н. Й. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 476, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній, 59-69 Савт Секонд ул. Кожний член обовязково має бути на цих зборах, бо звіт за 11 місяців і вибір уряду на 1945 рік. Також є і інші справи. — М. Гриб, предс.; М. Лібрук, кас.; П. Маряк, секр.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Василія Вел., від. 87, повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться 10. грудня в гали парохіяльній при Елікат Ровд. Просимо членів прийти і вирівнати свої залеглости. Також просимо привести нових членів, бо золотий ювилей У. Н. С. вже на укінченню. По зборах буде перекуска. — К. Купер, предс.; І. Окаль, кас.; Н. Трояновський, секр.

ДЕРРІ, ПА. — Сестр. Пресв. Діви Марії, від. 113, повідомляє своїх членниць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня, в годині 1:30 пополудні, в українській галі на Овен Еве. Просимо всіх членниць прийти на ці збори, бо буде вибір нового уярду на 1945 рік. — Анна Куземчак, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. — Тов. Зап. Січ, від. 363, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня пополудні. Просимо членів явитися на час, бо маємо багато справ до вирішення і буде вибір уряду на 1945 рік. — О. Іванців, предс.; Г. Підскальний, секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. — Тов. ім. Івана Франка, від. 266, повідомляє своїх членів і членниць, що **річні збори** відбудуться 10. грудня, в гали св. О. Николая, в 10 год. зрана. Взиваємо прийти на час, бо є важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1945 рік. Також старaймося доповнити на швідділ новими членами, коли хочемо, щоб наш відділ не остав позаду. — В. Труфин, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Уряд Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться 10. грудня, в гали де звичайно, точно в 2. годині пополудні. Буде звіт контр. комісії, вибір урдяу на 1945 рік і інші справи до полагодження. Член, що не явиться на ці збори без важної причини, заплатить кару одного долара, а урядник два дол. — Н. Бронецький, предс.; Т. Крика, кас.; Д. Яворський, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє всіх членів, що останні збори в цім році відбудуться в неділю, 10. грудня, в год. 7. ввечір, в гали церковній при ул. Грін і Сусекс. На цих зборах буде ухвалений день річних зборів. Кожний член повинен вирівнати свої вкладки, щоби можна приготовити звіт на річні збори. — За уряд: М. Обуховський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Українське Національне Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх членів і членниць, що **річні збори** відбудуться в суботу, 9. грудня, в годині 8. ввечір, в Авдиторії Школи св. Юра, 217 Іст 6. вул. Це будуть останні цьогорічні бизнесові збори, тому просимо всіх членів і членниць прийти на час. — Уряд: Я. Мірус, предс.; М. Малетич, рек. секр.; П. Кучма, фін. секр.; І. Галичин, касієр.

ГУДСОН, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 477, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня, зараз по Сл. Божій, в католицькій парохіяльній гали, 29 Друга вул. Просимо всіх своїх членів прийти на збори, бо буде вибір уряду на 1945 рік. — Уряд.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. — **Річні збори** Тов. ім. Івана Франка, від. 306, відбудуться в суботу, 9. грудня, в 7:30 ввечір, в Стефана Берези, 1314 Розел ул. Кожний член і членниця мають прийти і вислухати звіту за цілий рік, що здасть уряд і контр. коісія. Буде вибір уряду на 1945 рік. Взиваємо членів прийти на збори і привести нових членів, бо до кінця ювилейної кампанії лишається вже тільки пару тижнів. За кожного нового члена дістанете нагороду. Член чи членниця, що не явиться на збори, заплатить кару $5 згідно з ухвалою. — В. Береза, предс.; І. Ошуст, кас.; А. Андрійців, секр., 19 E. Price St., Linden, N. J.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 192, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня, в год. 2. пополудні, в У. Н. Домі. Буде звіт урядників і вибір уряду на рік 1945. — К. Довганюк, предс.; М. Коникевич, кас.; М. Політило, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — **Річні збори** Тов. Зап. Січ, від. 75, відбудуться в неділю, 10. грудня, точно в 1. год. пополудні, в салі У. Н. Дому при Мартін ул. На цих зборах буде звіт урядників і контр. комісії, тож прийдіть всі хоч раз на рік. — За уряд: П. Костирка, предс.; І. Слупецький, кас.; М. Присташ, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім своїм членам, що місячн5і збори відбудуться в неділю, 10. грудня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. Пригадуємо і взиваємо тих усіх членів, що все затягають з вкладками, щоб були ласкаві прийти і вирівнати свої залеглости, бо це є останній місяць в році і робиться замкнення рахунків. Панове Союзовці! Ювилейний рік добігає кінця, а нам призначена квота нових членів не виповнена. Тому просимо хто може помогти до виповнення призначеної квоти. Не грішім, мовляв, не знаю таких, що не стоять в Союзі. Багато мають кандидатів таки у своїй хаті, а це вже внуки. Впишіть їх до Союзу! — І. Форись, предс.; П. Кізел, секр. І. Андрусевич, кас.;

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори 204 відділу відбудуться в суботу, 9. грудня, в год. 8:15 ввечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14 ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори та вирівнати членські вкладки, щоби було можна на час вислати розмет до гол. канцелярії У. Н. Союзу, та риготовити всі звіти на річні збори відділу. — Уряд 204 відділу.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 10. грудня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, вирівнати свої вкладки, щоб не переносити довгу на наступний рік. — Т. Кальмук.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 133, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в суботу, 9. грудня, в 8-мій годині ввечір, в Юкрейнієн Сентер. Буде звіт контр. комісії, вибір уряду на 1945 рік. Зараз по зібранню місячних вкладок буде товариська забава, тож приходіть всі і нових членів приведіть. За уряд: Н. Брунко, предс.; З. Литвинський, кас.; В. Кіт, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — **Річні збори** Бр. св. Петра й Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 9. грудня, в год. 7:30 ввечір, в салі парохіяльній, 4950 Савт Навліна ул. Уряд і контроля дадуть звіт за 1944 рік, вибір уряду і інші справи є до полагодження. Члени, що платять річно вкладку наперед, як також кожний член обовязаний прийти на ці річні збори. — За уряд: І. Кравчишин, предс.; І. Гіжовський, кас.; П. Жовнірчак, секр.

ШЕНАНДОА, ПА. — Бр. св. Володимира, від. 98, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться 10. грудня, в год. 2. пополудні, в парохіяльнім домі, Вест Сентер улиця. Просимо членів прийти на річні збори і привести нових членів, бо вже кінчиться ювилейна кампанія в цім місяці. Буде звіт з приходів і розходів за 1944 рік. Довгуючі члени, коли не заплатять свого довгу, то за них не будеться посилати вкладки до У. Н. Союзу. — За уряд: Н. Максимчук, предс.; В. Пилипяк, кас.; І. Чорний, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Подаємо до відома членам Бр. св. Василія, від. 339, що **річні збори** відбудуться в суботу, 9. грудня, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Н. Ларенс ул. На цих зборах буде справоздання контр. комісії і вибір уряду на 1945 рік. Повинністю кожного члена є бути на зборах. — За уряд: І. Сорока (ст.), предс.; І. Сорока (мол.), кас.; А. Хромяк, секр.

ЕМБРИДЖ, ПА. — **Річні збори** Бр. св. Василія, від. 161, відбудуться в неділю, 10. грудня, в годині 2. пополудні, в клюбовій гали, 600 Мелровз Еве. Просимо всіх членів прийти на ці річні збори, бо маємо багато важних справ до полагодження. — В. Попінчак, предс.; А. Джула, секр.; І. Вуйцік, кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Повідомляємо членів Тов. ім. Івана Франка, від. 334, що місячні збори відбудуться 10. грудня, в У. Н. Домі, в год. 1. пополудні. Просимо членів прийти, бо є важні справи до полагодження. Також порсимо довгуючих членів прийти і вирівнати свій довг. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. Запорозька Січ, від. 67, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня, в годині 2. пополудні, в Ліберті Галі. Просимо всіх членів явитися на збори, бо буде вибір уряду на 1945 рік і інші важні справи є до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свій довг. — За уряд: Т. Стаднік, предс.; І. Хіровський, кас.; І. Пиріг, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Бр. св. Петра й Павла, від. 102, повідомляє своїх членів, що останні місячні збори цего року відбудуться 10. грудня, в гали церковній, 2280 В. 7. ул., зараз по Сл. Божій. Просимо всіх членів і членниць прийти на ці збори і вирівнати свої вкладки та ухвалити день на річні збори. — За уряд: Ю. Гірняк, предс.; Д. Дарош, кас.; Д. Шмагала, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — **Річні збори** Тов. Зап. Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 10. грудня, в год. 1:30 пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на збори та вирівнати свої вкладки і належитости. Просимо всіх членів прийти на збори, щоб можна було як слід вибрати уряд на 194 рік. Є також багато важних справ. Остається ще один місяць кампанії за приєднування нових членів. Чи наш відділ має оставати позаду своєї квоти? Бракує нам іще 10 членів. Чи вже в нас нема дітей, внуків, приятелів і знайомих, які ще не стоять в Союзі? Подбаймо, доповнім свою квоту. — За уряд: Сорохтей, Лиско, Дмитрів.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — **Річні збори** Тов. Любов, від. 45, відбудуться в неділю, 10 грудня, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклін ул., в год. 2. пополудні. Просимо членів зійтись точно на означений час, вислухати звіту уряду і контролі, полагодити біжучі справи і вибрати уряд на 1945 рік. Пригадуємо тим членам, що платять річно, щоб були приготовані в цім місяці заплатити зборі. Ювилейна кампанія за членами кінчиться цего місяця, тож ще є нагода придбати нових членів. Саля в день зборів отворена від полудня, де уряд буде збирати вкладки. — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; Т. Малик, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 251, відбудуться в неділю, 10. грудня, зараз по Сл. Божій другій, в Школі парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо вирівнати свої вкладки бодай в останнім місяці в році. — За уряд: А. Янівський, предс.; Й. Керик, секр.-кас.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 24. жовтня 1944 р. погиб забитий на літаку підчас вправ у воєнній службі американської армії у віці 26 літ

ІВАН ОЛЕКСИК,

член від. 102 У. Н. Союзу в Клівленд, Огайо. Покійний перейшов із молодечого відділу до старшого в 1936 р., був сином добрих і патріотичних родичів, ходив 4 роки до каледж, а коли вступив до військової служби, дістав рангу лютенанта при „ер кор". За студентських часів інтересувався українськими справами. Полишив у смутку батьків Степана й Марію, братів Миколу і Михайла, котрий служить на Пацифіку і не міг приїхати на похорон; іще двох молодших братів, Степана й Данила. Його похоронено на українськім катол. цвинтарі. — В. Й. П.!

Д. Шмагала, секр.

Дня 23. листопаду 1944 р. померла в 50 році життя

КАТЕРИНА ПИРИЧ,

членниця Тов. Запор. Січ, від. 155 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж. Покійна походила з села Луково, пов. Ліско, Галичина. Полишила в смутку мужа Павла, сина Володимира, що служить в нейві вже понад 4 роки, дві доньки Гелену, замужну Гукер і Ольгу самотну. Похорон відбувся 25. листопаду при участи багатьох членів, кревних і знайомих з укр. катол. церкви. Покійну поховано на грекокатол. цвинтарі в Перт Амбой.

В. їй П.! М. Чумер, секр.

Памяти проф. Іллі Готри

Ілля Готра, бувший учитель українських народних шкіл, народився 27. липня, 1862 року, в с. Виспа, Рогатинського повіту, в Галичині. Вчителював в с. Руда та інших довколичних селах тогож повіту. Бл. п. Готра дбав і за позашкільну освіту селянства, для чого виступав з відчитами й орґазував першу в тих місцевостях читальню „Просвіти". Ця робота спричинила донос одного з наших селян, по якім прийшли жандарми, трус, допити і тюрма. Вийшовши на волю, але все на підозрінні, переслідуваний — виїздить до Америки, щоб звідти матеріяльно підтримати виховання своїх дітей.

В час першої світової війни Покійний тяжко переживає заслання свого сина Івана, що, як особистий секретар митрополита Шептицького, був вивезений з ним у Московщину, в монастирську тюрму. Пізніше переживає нову болючу втрату — передчасну смерть другого сина Василя, що був графіком й повернув після війни з Московщиною настільки хорим, що не врятував його і клімат Італії. До останку мріяв про спровадження до Америки сина Івана, що пізніше став Василіянином, священиком-монахом о. Іренеєм і був перед теперішною війною директором шкіл оо. Василіян у Бучачі.

В Америці, на початку, тяжко працює, і як майже всякий український інтеліґент, терпить морально від нових незвиклих обставин. Проте, все живо інтересується українською справою та бідкається долею України та до останку передплачує українські часописи.

Більшу частину свого життя в Америці небіжчик прожив у Міннеаполіс, Мінн. Після смерти дружини переїхав до сина Миколи, до Лос Анджелес, куди переїхала і решта його дітей, щоб живучи в однім місті, бути ближче до себе.

Незаступна втрата Кошиця дуже схвилювала небіжчика, а несподівана телеграма про смерть любимої сестрінки, п-ні Евдокії Наумець, мабуть ще більше діткнула проф. Готру, якому вже пішов 83-тий рік, бо на другий день, а саме в пятницю, 6. жовтня, його на половину зпаралізувало, а у вівторок, 10. жовтня ц. р. в 5. годині вечора він відійшов у вічність.

Після співаної заупокійної Служби Божої в американській римо-католицькій церкві св. Івана, його поховано в четвер, 12. жовтня, на католицькім цвинтарі (Галі Кросс) в Лос Анджелес, при участи лише найближчої рідні: сина Миколи і його дружини Павлини, та внука Джімі, доньки Ольги, сина Володимира, що саме приїхав на відпустку з морського летунтсва та зятя Василя Ємця і його дружини Марії, другої доньки небіжчика. Була розкішна погода, співали птахи, нагадуючи незабуту українську весну.

За браком українського католицького священика, на цвинтарі, в останну дорогу, попрощав молитвами бл. п. професора Іллю Готру американський римо - католицький священик о. Мошел. А присутні попрощали свого Дорогого Батька щиро пролитими слізми та чудовими квітами сонячної Каліфорнії.

Вічна Йому память, а нерідна земля нехай буде легким пером.

Василь Ємець.

ТАРЗАН, ч. 1085. Невдача.

Як автожира осіло на землю, Тарзан скоро вискочив з нього й закинув шнур на Тайґа.

Потім виняв ножа й загрозив: „Скажи, де вони є, або Тарзан убє!"

„Тайґо не скаже!" загарчав гориль, і Тарзан знав, що цеї постанови ніщо не змінить.

Тимчасом у покинутій палаті інші горилі збирали свої жертви на ритуал дум-дум.